

KULTŪRA

MENAS LITERATŪRA MOKSLAS

2008 GRUODŽIO 27 d.

DRAUGO ŠEŠTADIENINIS PRIEDAS

Nr. 249 (46)

Pastabos pačiam sau

Žodis iš tamsos – iš paslapties

Už ką verta suteikti aukščiausią Lietuvos meno ir kultūros apdovanojimą – Nacionalinę premiją?.. Už įkūnytus mene iššūkius, amato virtuoziškumą, drąsias tradicijų adaptacijas – visa tai, kas atrodo nauja, neįprasta, šiek tiek šokiruoją ir trikdo?.. O gal – už gilią ir ramią tradicijų tėkmę, kultūrinio saugumo jausmą, ramų gyvybės balsą iš tamsos ir gelmės, iš šviesos ir tamsos?..

Ir už viena, ir už kita. Nelygu, koks laikas mus užklumpa – ramus ar permainingas.

Žmogaus gyvenimą sudarančios laiko dimensijos – susisiekiantys indai. Ne tik praeitis, dabartis ir ateitis, suvokiamos kaip linijinio laiko rūšys. Turėkime galvoje ir metafizinį žmogaus laiką, kuris lieka žmogui išėjus ir dar jam neatėjus. Koks jis?.. Kaip jį įsivaizduoti?.. Kaip šviesą?.. Ar – tamsą?..

Apie laiko dimensijų vienį ir jam suteiktą žmogaus balsą byloja šiųmetės Nacionalinės premijos laureatės, rašytojos Vandos Juknaitės knyga „Tariamas iš tamsos“. Veiksnyje pavadinime lyg ir sąmoningai praleistas, mums tenka spėlioti – kas yra tariamas, prakeiksmas, padėka ar skundas, bet kad tai yra žodis, veikiausiai pasakys visi. (Vienas moterų žurnalas, rašydamas apie laureatę, knygą pristatė kaip „Tariamas iš kosmoso“: na, žurnalistei, neskaičiusiai ir nemačiusiai knygos, ji iš tiesų sukosi informacijos kosmose kaip eilinis, menkai sensacijos apšviestas dangaus kūnas, antra vertus, žurnalo klaida knygai sukūrė savotišką potekstę – tamsa yra paslaptinga kosmoso dalis!..).

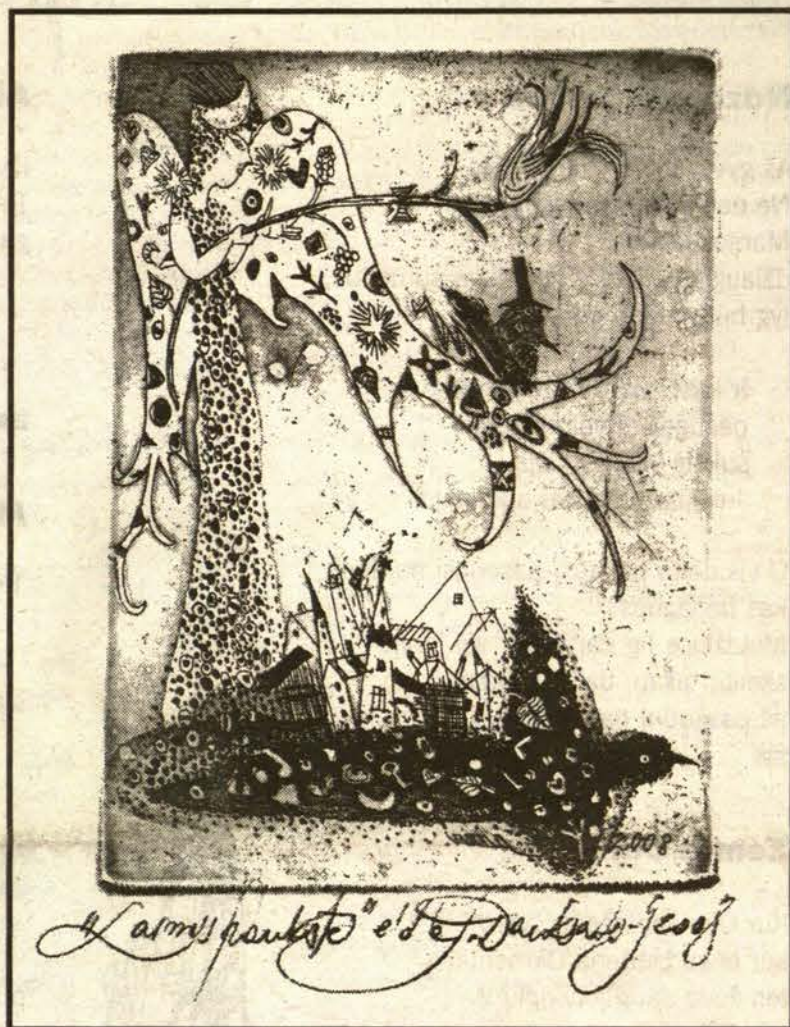
Įmantrių knygos pavadinimo interpretacijų galima išrasti ir daugiau. Tačiau tikrai ne tai svarbiausia. Knyga, kuri tarsi nėra autorinė, kurią sudaro pokalbiai su likimo sužeistais vaikais, susilaukia didelio atgarsio ir garbingo apdovanojimo. Kodėl?.. Juk, kaip sako daugelis literatūros kritikų ir skaitytojų, tokiomis pokalbio temomis remiasi daugelis literatūros kūrinių, kuriuose iškyla nuskriaustų vaikų likimas. Toks yra Ch. Dickenso „Oliveris Tvistas“, H. Malot „Be šeimos“, B. Vilimaitės „Mergaitės romanas“, tokia ir pačios V. Juknaitės daugiau kaip prieš dešimtmetį parašyta „Stiklo šalis“. Tokių knygų turi kiekvienos tautos literatūros istorija. Taigi kodėl išskirtas „publicistinis“ „Tariamas iš tamsos“?..

„Publicistinis“ rašau su kabutėmis – jų čia būtinai reikia. Nes ši sąvoka V. Juknaitės knygoje nieko bendro neturi su nūdienos laikraščiu ir televizijos publicistika, kuri dažniausiai įkrauta dideliu neigiamos energijos krūviu: ar tai būtų dienos naujienos, ar vietinių pusžvaigždžių gyvenimo stilius, ar kultūrinis kičas. „Publicistika“ V. Juknaitės knygoje susijusi su geliančia autentiška, išsakoma be patetikos ir maivymosi. Tai, kaip pasaulį mato neregintis vaikas ir kaip jį girdi kurčiasis. Kaip įsivaizduoja įvairius gyvenimo dalykus sutrikusios psichikos vaikas ir kaip ilgisi meilės tėvų atstumtas, kolonijoje kalintis paauglys. Subtilus teksto redagavimas (nekeista ir nedailinta, neliteratūrinta kalba) išgyvenimo autentišką pabrėžia ir sustiprina iki „gyvo nervo“: skaitant kartais elektra nukrečia. Taip veikia tik labai gera literatūra.

Užtat man nekyla abejonų, už ką ši knyga gavo Nacionalinę premiją. Už tiesą, tokią retą dabartės visuomeniniame ir juolab – politiniame bei verslo pasaulyje. Už autentišką. Už gyvenimo šurpo ir grožio atskleidimą. Vaikų akimis.

Aiškliai išvysti, kad pasaulis yra veidrodžio atspindys – tai, ką duodi, tą ir gauni. Kad mes, suaugusieji, turime mokytis kiekvieną dieną. Girdėti, matyti, jausti – lyg būtume kurti ir akli. Nes tokie kartais ir esame. Ypač kai bandomė skirstyti vaikus ir apskritai – pasaulį ir žmones – į normalius ir nenormalius, priimtinius ir nepriimtinius. O juk Dievo akimis visi esame lygūs.

Renata Šerelytė

Irena Daukšaitė-Guobienė. Laimės paukštė. Grafika.

Angelas – Viešpaties paukštis, Viešpats – su paukščio sparnais
O žmogus – pilka kielė ant nurudusios rudenio žemės
Ir nemieli jam sunkūs molingi laukų delnai kuriuose
Laiko jį didelis ir negailestingas pasaulis

Viešpats – angelą pasiunčiantysis, angelas – Viešpaties balandis
Įveikiąs atstumus tarp žvaigždžių – ne erdvės, bet laiko
Ir ant žemės žmogui pamiršusiam ko čia atėjo
Kartais brūkšteli per veidą savo plunksna kaip laiško briauna

Ir stovi žmogus nuleidęs akis į žemę
Gavęs Viešpaties laišką
Kaip aštrų kirtį
Paukščio kojele

R.Š.

Kitame numeryje:

- Stasys Goštautas. Penčylos šaržai.
- Laima Apanavičienė. Žemaitis, užprogramuotas kūrybai.
- Gražina Mereckaitė. Knyga apie baletą.

Redaguoja Aldona Žemaitytė aldaze@gmail.com
Maketuoja Jonas Kuprys

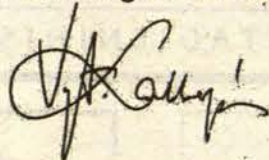
Šio šeštadienio Kultūros turinys

- 1 psl. Renata Šerelytė. Žodis iš tamsos – iš paslapties.
- 2 psl. Vytautas Landsbergis. Eilės ir mintys.
- 3 psl. Mažoji „Kultūros“ anketa: Vladas Braziūnas.
- 4 psl. Leonas Peleckis-Kaktavičius. Erdvės, kurios traukia sugrįžti.
- 6 psl. Romualdas Kriaučiūnas. JAV lietuvių sakytinė istorija.
- 7 psl. 2008 m. Rodyklė.

Prof. Vytautas Landsbergis

*Eilės ir mintys***Malonūs skaitytojai,**

Lietuvai jau beveik tūkstantis metų, krikščionybei – du tūkstančiai, o žmonijos istorija – neapskaičiuojama. Joje pilna įvykių, sukūrusių žmones, tautas ir mūsų kraštą. Praeities prisiminimai, kurie yra visų, blykčioja kaip amalas naktį, tik pastebėk, tik prisimink. Man tai įdomu ir norėjau pasidalyti. O jauniems ir smalsiems žmonėms visokiose gyvenimo mokyklose gal bus naudos pamąstyti: kuo esame, kas ta meilinga ir skausminga Lietuvos žemė, kurioje gyvename jau kur kas ilgiau negu tūkstantį metų. To tenorėjau.

Nazareto dailidė

Aš gyvenau tarytum aklas.
Nė nemačiau, koksai gražus
Marijos kaklas,
džiaugiaus, kad Jėzus auga sumanus,
lyg būtų mano tai sūnus:

Ir kas, kad dirbti nepadėjo
paaugęs iš namų išėjo,
sukėlė visą Galilėją.
Juk šitaip baisiai atkentėjo.

O vis dėlto palikusį pasenusį namuos
kas bepaguos?
Meldžiuos lig paryčių ir vėl kirviu
skeliu, tašau, dabar statau
aš paskutinį namą sau.

2005

Žemės atmintis

Kur Okmeno ežeras tyro*
kur bėga čiurlena Okmentaka
ten žuvo daug jotvingių vyrų
kad liktų lietuvių tauta.

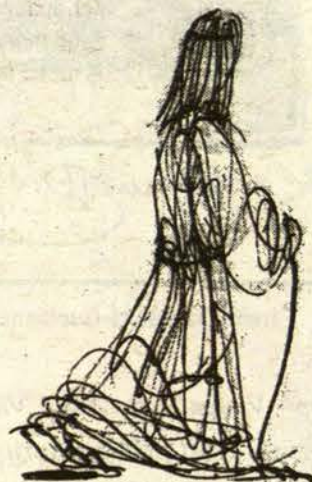
Jie matė sidabro raitelį
skriejant debesyse!
Žinojo ir jiems ten tuoj eiti
iš laisvės į amžiną laisvę
nepalaužta dvasia.

Anie svetimieji su kryžiais**
degino kaimus ir žmones
o jotvingių dainos pagarbins karžygius
kurie nesiprašė malonės.

2005

*Dabar Lenkijos teritorija.

**Kryžiuočių metrikose rašoma,
kad aršiesiems pagonims garbė
buvo žūti, nė vienas
nesitraukdavo. O jotvingių
šventikai atseit „meluodavę“
laidodami, kad mato žuvusį
karį, skriejantį dangum
debesyse.

Akmenistanas

Išvykstu aš, mama, toli.
Tenai, gražioj šaly,
galiu negražiai numirti

1980

o gal, jeigu laimė lydės,
vėl glausi mane prie širdies–
beprotį ar beširdį.

Meilės daina

Tėvyne
būk

šandie rytoj per amžius vakar

visada

viena tikra tu sveikata
teisybė
sniegas

mėlynam danguj papuręs vėjas tarp miškų
sukrautas pumpuras balandžio vėsią naktį

vasarą

pušies kamieno šiluma
prariektas žemės kvapas rudenį

širdis tu liūdinti
nedaloma gyvybė

būk

tu mano vakaro spalva
ir peleno ramybė.

1978

Lietuvių malda

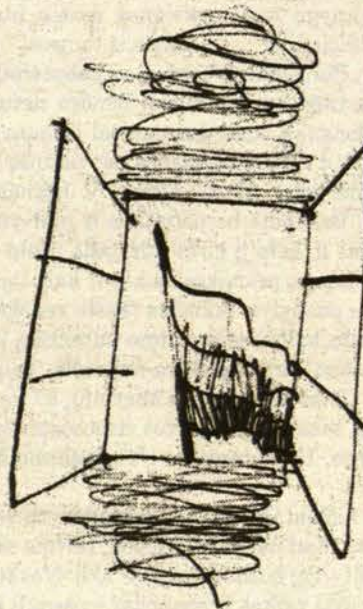
Ateina saulė

kartais
motina nematoma
ir tarpais
tamsumas prašalina.

Suvargę

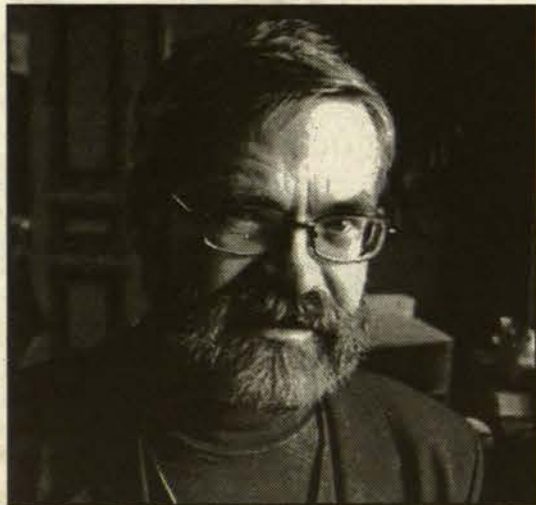
meldžiame Tave
atsiųsk mum saulę nors tvane
te tamsumas prašalina!

2004

Rimvydo Kepežinsko piešiniai

Mažoji „Kultūros“ anketa

Algimanto Aleksandravičiaus nuotrauka.

Vladas Braziūnas – poetas.

Gimė 1952 02 17 Pasvalyje, Šiaurės Lietuvoje. Baigęs Pasvalio vidurinę mokyklą (1969), Vilniaus universitete studijavo žurnalistiką ir lietuvių filologiją. Vilniaus universiteto kraštotyriminkų ramuvietis. Dirbo universitete, kultūrinių bei literatūrinių laikraščių, žurnalų redakcijose, ilgiausiai (15 metų) – *Literūros ir meno savaitraštyje*, buvo ir jo vyriausiasis redaktorius. Nuo 1996 m. atsidėjo vien literatūrinei kūrybai. Lietuvos rašytojų sąjungos, Lietuvių PEN centro narys. Kaip poetas debiutavo 1974 metais. Pirmoji knyga „Slenka žaibas“ (Vaga, 1983) pelnė Zigmo Gėlės premiją, skiriamą už stipriausią poezijos debiutą.

Rašo daugiausia poeziją (9 knygos), taip pat eseistiką, publicistiką, bando prozą. Verčia kitakalbius poetus (Jurijus Ščerbako, Ojaris Medis, Uldinis Bėrzinis, Alicija Rybaiko ir kt.) ir pats verčiamas į kitas kalbas.

Knygos: „Slenka žaibas“ (1983), „Voro stulpas“ (1986); „Suopiai gręžia dangų“ (1988); „Užkalbėti juodą sraują“ (1989); „Išeinančios pušys“ (1992); „Alkanoji linksniuotė“ (1993); „Užkalinėti“ (1998); 1999 m. Salomėjos Nėries premija).

– Kokia Jūsų nuomonė apie Lietuvos ir lietuvių kultūrą? Ar ji pakankamai gyvybinga, kad atsilaikytų prieš jos krantus ardančią kosmopolitinę kultūrą, apseminančią vis daugiau pasaulio?

– Į tokį neapbrėpiamą klausimą galėčiau atsakyti tik arba labai trumpai ir nesistengdamas savo atsakymų pagrįsti, arba... Po teisybei kultūros žmogus į tokį klausimą atsakinėja visą savo gyvenimą – visu savo gyvenimu. Jei nemanytum, veikiau nejaustum, jog tavo valstybės ir tautos kultūra „pakankamai gyvybinga, kad atsilaikytų prieš jos krantus ardančią kosmopolitinę kultūrą, apseminančią vis daugiau pasaulio“, tiesiog toje kultūroje negalėtum gyventi ir veikti, jau nekalbant – kūrybiškai veikti.

Nežinau, ar kultūra (ribokimės jos siaurąja, pirmiausia meninės kūrybos prasme) gali būti kosmopolitinė. Man kultūros tiek, kiek savitumo. Jėgos, tą savitumą ardančios ar veikiau galinčios ardyti, – taip, jos kosmopolitinės, vis bendresnės visiems: civilizacinės, technologinės, globalistinės – sudarančios sąlygas pasaulinėms korporacijoms visur vienodai siekti – pelno, pelno, pelno, vis atviriau šiam siekiui pajungiančios visas galias, pirmiausia politinę valdžią, žiniasklaidą, veidus reklamiškai pakeičiančios įvaizdžiais, juos vis sėmingiau įperšančios kaip tikrą pinigą.

Su valdžia ir galia profesionaliosios meninės kultūros ir meno kūrėjų santykiai niekad niekur nebuvo idiliški. Su šiandienine pasauline – kosmopolitine – civilizacijos galia juo labiau. Kultūra

šiandien – veikiau individo atsakas, atoveiksmis į gniuždomąjį tokios galios poveikį. Tautos, kaip savito individo, – taip pat. Mano amžiaus žmogui, ne iš teorinių ar istorinių aprašų patyrusiam, kokia nuožmi gali būti kultūros gniuždymo mašina (anuomet ideologinė), taip pat yra aišku, jog kultūra iš esmės nesugniuždoma. Neverta nė minėti apie taikomąją ideologinę ar komercinę reklaminę „kultūrą“: šio žodžio ir jos esmės priešiško reiškinio susiejimas – paprasčiausias nesusipratimas. O esmiškai žmoniška kultūra – taip, ji nesugniuždoma.

Juolab tvirta šiandienos ir ateities pasauly turėtų atrodyti profesionalioji mūsų ir panašių į mus Europos tautų kultūra: esam atėję iš priespaudos ir ištisų sunkmečių, atminty dar tvinksi skausmas ir netektys, širdis lyg nuoga – jautri kiekvienai neteisybei, moderniaame kompromisų pasauly vis dar išitvėrusi „amžinųjų“ vertybių... Žinoma, dažnai, gal dažniausiai atrodo, priešingai. Bet man regis, jog tiesiog painiojam esmę ir jos raišką. Raiška kintama ir itin individuali, bet kultūros gyvastis vis tiek tvinksi – ten, giliai, toje nuogoj širdy. Mumyse.

– Kas Jums šiandien atspindi Jūsų vaikystės veidrodyje, ką ilgiausiai išsaugojote iš jos kaip savo gyvenimo esmę?

vidury lauko smegduobė vėrės
smegduobėj svėrės ir ažuolėlis

jo pašaknėliais narūnai plaukė
plakė šešėliai plėnūnių lauką

o mėnesienoj šešėliai kėlės
slėpės šešėliuos Judo šešėlis

ąžuolo žalio, bė jokio vėjo
Judo sandalai vos begirgždėjo

subrėško vakaras, ir aušo rytas
diena prašvito plukėmis po ažuolais
praplupo liūtys, plito ratilai
šviesa pasiutus kėlėsi ir krito

mažoji kaimenė, lig šiolei nematyta
rupšnojo šlapią žolę, dar vos vos
teprasikalusią, virš palenktos galvos
subrėško vakaras, ir aušo rytas

kiekvienas žodis – Dievo vardas
kad jo neištarčiau
turėčiau įgrimzt nebylųstėn
kad mintyse neminėčiau
neliktų manęs nei pasaulio
nei Dievo

peleno rojus

pirštai palies ugniakurą
Biržų pilies griuvėsiuos
drieksis voratinklų skepetos pilkos
kalavijų ir vėjų priesaikos
balstysis po gelstančią pamiškę

saulė pablyškus artyn prie laidos
gruma užkimus augtinę perkūnija
andai atrodžius išganymas

– Paprastus dalykus. Tuos – tvinksinčius.

Pirmiausia gal žmonių kalbą, kietą ir švelnią kalbėseną, neatsiejamą nuo pačių žmonių, keistai artimų iki šiol ir jau „ant visados“, neatsiejamą nuo lėto kraštovaizdžio, molio ir dangaus: Pasvalio, Lietuvos šiaurės kraštas. Gyvų sutartinių čia jau nebegirdėjau. Vis tiek – kraštas sutartinių, tikro alaus, smegduobių ir upių, tekančių į šiaurę, Latvijon. Savitas kraštas. Bernardo Brazdžionio, Eugenijaus Matuzevičiaus, Kazimiero Vasiliausko, Onos Vaškaitės-Bluzmienės, tikro tautosakos, tautojauto lobio.

Kalba – tarmė – manęs, ačiūdie, nepaliko. Kartą atėjo Vilniun. Tapo „valstybine“ mūsų šeimos kalba. Ne tik. Štai mėginu kuo glausčiau atsakyti į šiuos klausimus – vos baigęs skaityti savo knygos maketo korektūrą (dar nežinia, ar knyga, ar šie mano atsakymai pasirodys anksčiau). Nauji eilėraščiai. Parašyti šiaurės panevėžiškių (taip vadina dialektologai) tarme. Pavadinimą „Saula prė laidos“ pats jau noriu keist į „saula svalio“, – ar beaspėsiu?

Norint ir šitą knygą galima laikyti mano atsaku visokiam individualumo ardymui, niveliacijai... Bent jau mūsų kultūros saulė – ne prie laidos. Ji teka. Dangumi ar gimtiniu upeliu, bet – teka. □

šviesbruvės obelys, tvoros ratu, dar vaidenas
ramybė lyg pienas nekoštas

dėlnas, švytinčią brastą
geriantys kaimo arkliai
kol apauga jų karčiai
žalia mėnesiena, kol nakčiai
iš lauko užšaunamos durys

blezdingų lizdas atvėsta
prie sijos, nebepriveikiančios sieti
juoda, išsidraikiusi, vėjų kankinama šmėkla
prisės pasilsėti, sugėlusias kojas –
peleno, peleno rojūn

durpynai ir debesynai
skrenda – kas žino kur
spurdantys kryžiai auksiniai
po mūsų dangum

debesiniai padebesiniai
miškai, vienas juose – su visais
spurdantys žodžiai intymūs
viešai

ašarinė pavakarinė
žvaigždė, tylu it rūke
ne absoliutūs mudu, vis tiek gretutiniai
rimai, gludūs – kad nors tu ką

vingiai ir vingiorykštės, pilna pakalnė
jos sesių – pilnas dangus išsiverkęs
ramus, gavęs galop, ką pelnė
pro švytinčią arką neriančias gerves

galva atversta, pievos spaiglinė pagalvė
ne per kieta, ir dangus ne per aukštas
pro žolyną gervuogė šypsos ant delno
debesėliai plonyčiai, žvitrūs it aukšlės

plyna, nieks iš netyčių nebeprisėlins
apie Vilnių smilksta aštuoni durpynai
kyla aukštybėn ugnies pabaidytos vėlės
nebeaspėja, arka akims užrakinama

Erdvės, kurios traukia sugrįžti

LEONAS PELECKIS-KAKTAVIČIUS

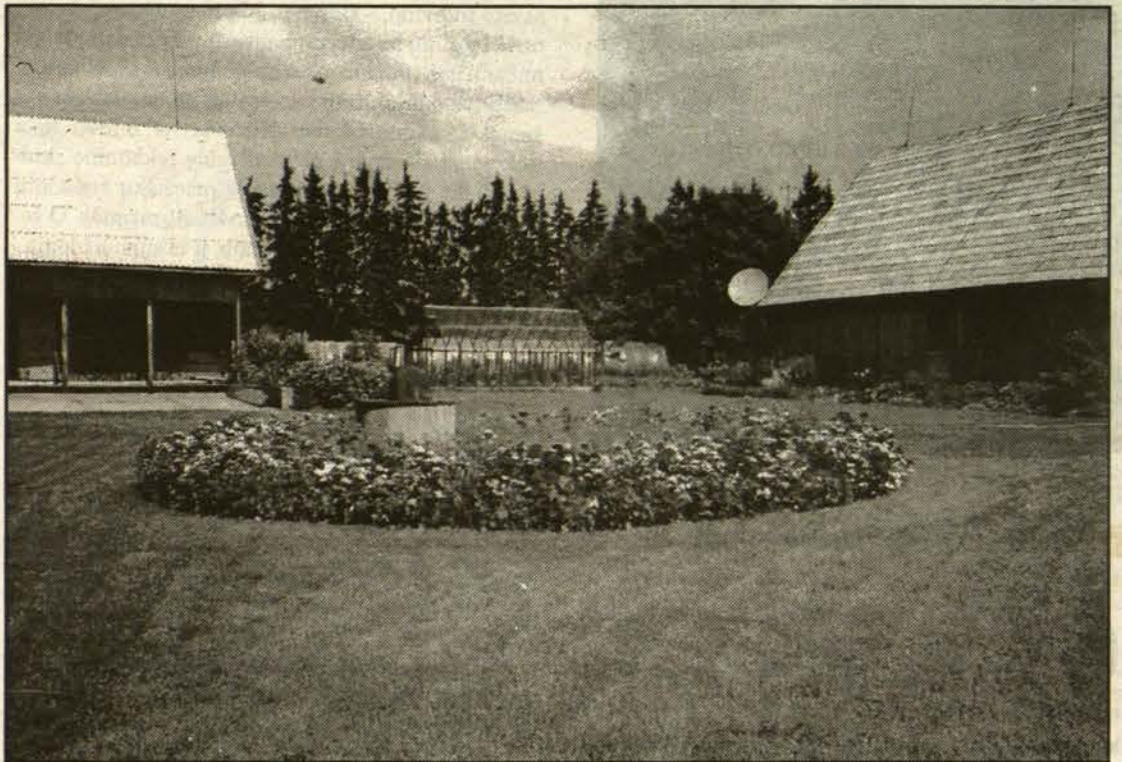
Kada beužsuktum į Plungės pašonėje įsikūrusį Alinos Plechavičiūtės-Veigel dvarą, labiausiai žinomą Minijos žirgyno vardu, visada atrandi ką nors naujo. Matyt, pirmiausia todėl, kad pati namų šeimininkė, sugrįžusi po pusės amžiaus į tėvynę, yra iš tų žmonių, kurie neturi kada nuobodžiauti. Sunku patikėti, bet 1991-aisiais jos tėviškę, paverstą šiukšlynu, priminė tik prieš karą aplink sodytą eglę, dar – galingi ąžuolai, kuriuos svetur vis sapnuodavo ponai Alina. Teko Žemaitijai, o ir visai Lietuvai, parodyti, ką galima per keletą metų padaryti plynoje vietoje. Paskui vis plačiau pradėjo garsėti žirgai, dėl kurių jų žinovai čia atvykę iš tolimiausių kraštų nelikdavo nuvilti. Šiuo metu jų gerokai mažiau, liko tik tiek, kad nereikėtų ponai Alinai ir jos dukrai Sibilei, didelei šios srities specialistei, versti per galvą. O dar čia atgabentos avys. Ir ne bet kokios, o atrinktos iš geriausių Vokietijoje gyvuojančių bandų. Naujos veiklos imasi gerai viską apskaičiavus, išstudijavus. Tie, kurie pažįsta A. Plechavičiūtę-Veigel iš arčiau, žino: jei ši moteris ko nors imasi, padaro iki galo ir tik labai gerai. Ne veltui jai, dar labai jaunai, dėdė, žymusis generolas Povilas Plechavičius, vis sakydavo: „Mano charakterio“.

Kol kepa firminis pyragas

Šįkart į Milašaičius išsiruošėme rudenį. Daugiau kaip šimtą hektarų valdančią A. Plechavičiūtę-Veigel surandame besiplūkiančią virtuvėje. Žiemai ruošiamos obuolių sultys. Šeštadienis, pagalbininkei, čia atvažiuojančiai iš Telšių, – laisvadienis, todėl ir pietus pačiai tenka ruošti. Tačiau ponai Alinai, nebijančiai jokių darbų, tai jokia problema. Netgi firminis pyragas jau kepa.

Kol kepa firminis pyragas, A. Plechavičiūtė-Veigel pasakoja, kad viskas gana neblogai užderėjo, tik Briuselio kopūstai išėjo į lapus. Daržovės auginamos tik sau. Beveik viskas, net bulvės, atsigabentos iš Vokietijos, kur nuo pokario gyventa, daugiau kaip trisdešimt metų dantų gydytoja dirbta. Vis dažniau su dukra pakalba, gal jau laikas ir daržovėms daugiau žemės paskirti – ekologiškai švari produkcija turėtų būti paklausy.

Įdomu stebėti šių namų šeimininkę tarp modernios virtuvės įrangos. Viskas patogiu, solidu.

Tėviškės kampelis šiuo metu.

Nuotraukos iš autoriaus archyvo

Net nesitiki, kad už lango ne didmiestis. Tarp virtuvės-valgomojo ir svetainės-darbo kambario nėra sienos, tik simboliškai skiria baldas, galintis tarnauti ir lentyna, ir stalą. Antroje didelės patalpos pusėje – ne tik knygų pilnos lentynos, bet ir pianinas, rašomasis stalas, televizorius. Neretai, bežiūrėdama „Panoramą“, ir užsnūsta, – per dieną juk vis ant kojų. Tačiau tokį gyvenimo būdą pasirinko pati ir visiems tvirtina, jog esanti kaip niekada laiminga. Laiminga todėl, kad prikėlė naujam gyvenimui tėviškę, kad gali čia daryti tai, apie ką daug metų svajojo.

Nežinodamas ponios Alinos amžiaus, niekada jo neatspėjau. Tačiau ji ne iš tų, kurie tai slepia. Tik dėl vieno jaudinasi energingoji 80-metė, – kad tiek daug planų ir sumanymų, o štai šiek tiek per vėlai Lietuva tapo laisva.

Namas toje pat vietoje atstatytas, tačiau jo vidus anuomet buvo gerokai kuklesnis. Nebuvo tuomet ir tokių išpūdingų ūkinių pastatų, kurių pamatyti dar ir dabar, praėjus dešimtmečiui po statybų pabaigos, užsuka tie, kurie apie žemę ir ateitį mąsto taip pat rimtai.

Gal ir ne tik dėl to čia atvažiuoja žmonės. Daugelį domina erdvė, menanti garsiosios Plecha-

vičių giminės susibūrimus. Generolas P. Plechavičius Žemaitijai, o ir visai Lietuvai, – išskirtinė, daug nusipelnusi asmenybė. Ponios Alinos tėvas Aleksandras žinomas kiek mažiau, tačiau jo nuopelnai tėvynei taip pat dideli. Deja, jo likimas tragiškas, net kapo nėra. Kaip ir jauniausiojo brolio Kazimiero, su kuriuo 1940 m. liepos 13 d. buvo suimti, išvežti į Rusiją ir 1942 metais nukankinti.

Dovana Lietuvos avių augintojams

„Dabar čia karantinas“, – įspėja Sibilė. Prieš įėjimą į tvartą tenka dezinfekuoti batus. Iš viso naujųjų „gyventojų“ net šešiasdešimt keturi. Po kelionės ėriukai dar baugūs, šiek tiek sloguoja. Dauguma nė metų neturi. Sibilė, pagal profesiją veterinarė (kaip ir jos sesuo Regina, gyvenanti Vokietijoje), ne tik pargabeno avis, bet ir atrinko jas, nupirko. Iš trijų veislių Lietuvoje žinomiausios juodagalvės *Merinos* gali užtikti taip pat tik pas vieną kitą rimtą ūkininką, pasiryžusį avininkystei. Na, o *dorper* veislės, ko gero, kitur Lietuvoje dar ir nėra. Nors tai itin retai veislei jau 60 metų, Europoje iš Afrikos ji atsirado visai neseniai. Vokietijoje pirmi ėriukai gimė 1995 metais.

Jų net kirpti nereikia – pavasarį vilna pati nukrenta.

Anot Sibilės, su visom trim veislėm galima gerinti mėsos kokybę. O su *dorper* sukryžiavus dar bus gaunama ir gerokai daugiau mėsos, be to, pašaro mažai reikia.

Tiems, kurie avis nori auginti dėl vilnos, reikėtų rinktis *merinos*. Pastaroji veislė išsiskiria ir savo patvarumu, gali daug keliauti, o ir prie aplinkos tvarkymo prisideda – visus kampus, kurių neįmanoma nupjauti, išėda. Turbūt išpūdingiausias šioje kompanijoje – veislinis avinas *merinos*. Tikras gražuolis. Ponai Alina neslepia, kad ir jo kaina išpūdinga, tačiau kokia tiksliai, – nesako.

„Pas jus kitais metais jau galės važiuoti tie, kurie norės panašias avis auginti?“

„Ir dabar gali, – sako Sibilė. – Kai ką ir paroduoti galėsime.“

Yra dar vienas dalykas, dėl kurio avių augintojai turėtų susidomėti šiuo ūkiu. Atrinktos iš geriausių avių bandų Vokietijoje, jos, be kita ko, pasižymi rezistencija prieš skrepį – virusą, kuris Anglijoje ir kitose šalyse paguldė ištisas avių bandas. Dar daugiau – tos avys turi dvigubą genotipo rezistenciją. „Tai labai svarbu, – atkreipia dėmesį

Alina Plechavičiūtė-Veigel (dešinėje) su savo buvusia aukle. 1991 metai.

ponia Alina. – Kita vertus, net jei tik vieną tokį geną turi, vis tiek didelis šansas, kad tai pereis į būsimą generaciją”.

Šių rimtų moterų tikslas – kad ir Lietuvoje, kur vis dažniau prisimenama (kol kas tik žodžiais) tarpukaryje klestėjusi avininkystė, būtų sveika, pirmarūšė banda, turinti atsparumą prieš nelem-tąjį skrepį. Duok Dieve, kad kuo plačiau garsas apie tai pasklistų.

Generolas tikėjo okupacijos pabaiga

Kol apžiūrinėjome naujakures, ir pyragas spėjo gražiai paskrusti. Jis labai tinka prie karštos kavos. Kai skambinau į Milašaičius, su ponio Alina tarėmės dėl prisiminimų apie generolą P. Plechavičių. Kad nereikėtų gaišti, ji ir nuotraukų pluoštą atrinkusi.

Tos retos nuotraukos jau pažadėtos muziejui. Nors ir nelengvą bus skirtis, bet ponio Alina supranta, kad ten jos reikalingesnės, nes bus priimanamos daugeliui.

A. Plechavičiūtė-Veigel pasakoja, jog porą sykių ir ji buvo nuvažiavusi į Ameriką pas dėdę generolą. Giminaičiai užatlantėje susitikdavo pas tėtą, pas kurią gyveno ir močiutė. Ar susitikus būdavo kalbama apie Lietuvą? „Žinoma, daug kalbėdavom, – sako ponio Alina. – Kas ką sužinojo, kas ką girdėjo. Dėdė Povilas visada tvirtai tikėjo, kad kada nors pasibaigs okupacija. Tokią viltį jis stengėsi palaikyti ir kituose”.

Ar nebuvo bandymų nužudyti P. Plechavičių? Anot dukterėčios, dar Vokietijoje generolą mėginta pagrobti. Tačiau kagėbistams operacija nepavyko. Kad dėdė galvojo apie tai, ji suprato iš jo pasakojimo apie Antano Smetonos žūtį Klyvlende. Tačiau P. Plechavičius buvo iš tų, kurie niekada apie kokias nors baimes nekalbėdavo.

Ponios Alinos teigimu, generolas visada jų giminėje buvęs didžiausias autoritetas. Visada visi klausėsi, ką jis sako, kaip mąsto. Kai ji lankėsi JAV, ne sykį pajuto, kad lygiai taip pat jis sutinkamas ir kitų žmonių. O, kad jos tėvelis būtų paklausęs, kai, vos prasidėjus okupacijai, dėdė Povilas atvažiavo į jų namus ir pasiūlė trauktis iš Lietuvos. Koks iš tikrųjų likimas ištiko Aleksandrą ir Kazimierą Plechavičius, atsidūręs Rusijoje, buvo tik spėliojama.

Poniai Alinai visada imponavo, kad dėdė Povilas savo nuomonę pasakydavo tik labai gerai viską apgalvojęs. O jei buvo įsitikinęs reikalo teisingumu, galėjo prisiimti bet kokią atsakomybę. Jeigu žmogus ką nedoro būdavo padaręs, ir viešai galėjo susilaukti generolo įvertinimo.

Daugeliui nesuprantama, kodėl prezidentas A. Smetona taip anksti, 1929 metais, P. Plechavičių išleido į atsargą. Juk tai jis buvo vienas iš 1926 m. gruodžio 17 d. perversmo vadovų. Tiesa, po perversmo buvo paskirtas Generalinio štabo valdybos viršininku, einant ir kavalerijos viršininko pareigas, o vėliau dar ir Kariuomenės štabo viršininku.

„Smetona nenorėjo šalia savęs turėti stiprių žmonių”, – sako A. Plechavičiūtė-Veigel, matyt, šiuos ar panašius žodžius girdėjusi iš dėdės ar tėvo.

„Bijojo naujo perversmo?”

„Ko gero”.

„Betgi turėjo būt dėkingas generolui...”

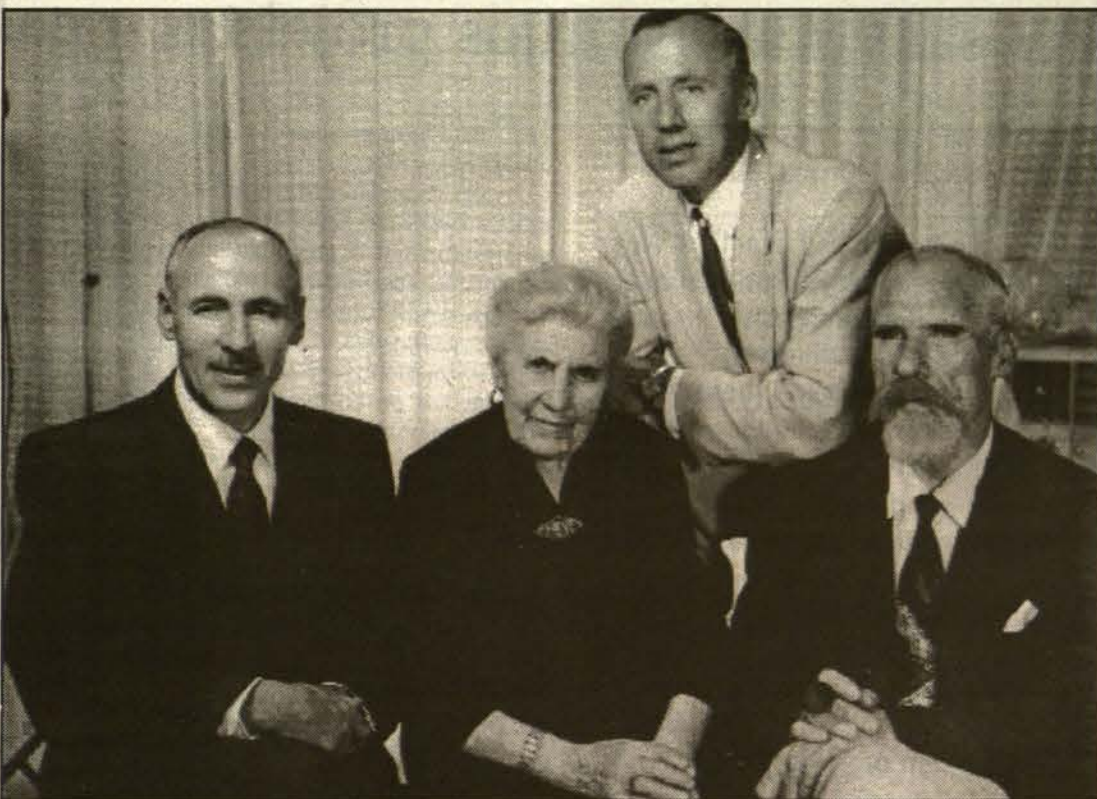
„Tikriausiai buvo kas įtakojęs Smetoną”.

„Ką apie 1926 metų perversmą yra kalbėjęs pats dėdė?”

„Kad tuo metu kitokios išeities nebuvo, – atsako ponio Alina ir nuo savęs priduria: – Komunistai būtų vis labiau įsigalėję, lenkų ir žydų mažumos vis daugiau terorizavę kitus –”.

Įdomi pastaba: Nors ir išleistas į atsargą, Plechavičių namuose nei dėdė, nei tėvas niekada blogai apie A. Smetoną nekalbėdavo. Anot ponios Alinos, A. Smetonos garbei pagiriamąjį žodį būtina pasakyti ir dėl lenkomanijos sutraiškymo. Jei ne jis, vargu ar būtų tokiu mastu atsibusta lietuviškam patriotizmui. „Ir mes su broliu, – prisiminė, – nebenorėjom lenkiškai kalbėt”.

Tačiau generolas P. Plechavičius iki gyvenimo

Broliai Plechavičiai su mama Konstancija Plechavičiene. Iš dešinės: Povilas, Leonardas ir Medardas. JAV. 1958 metai.

pabaigos negalėjo suprasti, kodėl 1940 metais nebuvo iššautas nė vienas šūvis. Jei Lietuvos kariuomenės vadu būtų buvęs jis, neabejotinai viskas būtų pakrypę kitaip, apibendrinama iš dėdės girdėtas mintis, sako dukterėčia.

Neseniai sukako trisdešimt metų nuo P. Plechavičiaus mirties. Proga prisiminti daug Lietuvai nusipelnusių žmogų, įamžinti jo atminimą. Dera- mai įamžinti. O kas prisiminė tą žmogų-legendą? Kuriam iš valstybės vyrų ne tas pats, kad toks buvo? Deja, deja...

Sugrįžo vos paskelbus Nepriklausomybę

Ponia Alina taip pat papasakojo, kad dėdės dėka, gyvendama Vokietijoje, visada jautė ypatingą tautiečių pagarbą. Tai liudijo tik viena: generolo populiarumą.

Lietuviškoje veikloje dalyvavo ir studijų metais, ir dirbdama, ir išėjusi į pensiją. Iš tų metų bene daugiausia prisiminimų susiję su artimiausiomis bendražygėmis – Paulina Ivinskiene, Alina Griniene. Kai atsirado galimybė pasikviesti tautiečius iš Lietuvos, kas tik nesisvečiavo A.

Plechavičiūtės-Veigel namuose, net „Ažuoliukas”. O labiausiai įsiminė dainininkės Sigutės Trimaikaitės viešnagė.

Dainininkas Ričardas Daunoras gyveno netoli, nemažai metų su juo bičiuliausi. Žymiojo maestro Vaclovo Daunoro brolis, koncertavęs su kažkokių ansamblių Prancūzijoje, pabėgo Paryžiuje. Atsidūręs Vokietijoje vedė buvusio Lietuvos Pieno centro įkūrėjo Jono Glemžos dukterį.

Anot ponios Alinos, žymus socialdemokratas J. Glemža nedovanotinai užmirštas. Jis buvęs tikras Lietuvos patriotas. Moteris stebisi, kad Lietuvoje socialdemokratai apie jį nekalba nė žodžio. Kita vertus, sako ji, gal ir nereikia stebėtis, juk dabartiniai ir tarpukario socialdemokratai ne tas pats, skirtumas kaip tarp dangaus ir žemės.

Gražiai ponios Alinos svetur gyventa, su įdomiais žmonėmis bendrauta. Ne taip paprasta buvo našlaitei įsikurti, mokslus baigti. Tačiau tas grožis buvo ne man, prieštarauja atkaklioji legendinio generolo dukterėčia. Ir tai ne tušti žodžiai: į Lietuvą A. Plechavičiūtė-Veigel sugrįžo vos paskelbus Nepriklausomybės atkūrimą. Be jokių abejonių, be išskaičiavimų. Palikusi viską, ką turėjo susikūrusi. Oi, nedažnas, net būdamas dvigubai jaunesnis, keistų tai, kas buvo, į tai, kas laukė. □

Nuotraukoje: pirmoje eilėje pirmas iš kairės Povilas Plechavičius, antras – Aleksandras Plechavičius, viduryje – Augustinas Voldemaras su kolegomis.

JAV sakinės istorijos projektas – pakeliui į archyvus

ROMUALDAS KRIAUCIŪNAS

Kažkaip keistai gali skambėti šios antraštės teiginys, kad naujai užbaigiamas projektas nukreiptas ne į kunkuliuojantį gyvenimą, ne į visuomenę, bet yra paruoštas archyvams. Jau vien tas faktas turėtų daugelį sudominti, o besidomint – ir daugiau apie tą projektą sužinoti. Ši apžvalga paremta projekto vadovės Laimos Petrauskaitės-VanderStoep paruošta informacija, pateikta klausimų–atsakymų forma. Straipsnio pabaigoje į mano klausimus atsako pati projekto vadovė.

– Kas ir kada pradėjo JAV sakinės istorijos projektą?

– Šis projektas prasidėjo 1995 m. JAV LB Kultūros tarybos, kuriai tuo metu pirmininkavo Alė Kėžėlienė, rūmuose. Tarybos posėdyje buvo iškelta mintis rinkti prisiminimus tos išeivių kartos, kuri nuo artėjančios komunistų okupacijos grėsmės Antrojo pasaulinio karo metu pasitraukė iš Lietuvos. Laima Petrauskaitė-VanderStoep apsiėmė tokį projektą organizuoti. Ji artimai bendradarbiavo su Dalia Stakytė-Anysiene. Planuojant projektą, pagrindiniai konsultantai buvo istorikas dr. Dovydas Fainhauzas ir sociologė dr. Gražina Budrytė (Grace Budrys).

– Koks projekto tikslas?

– Nusprendėme į magnetofono kasetes įrašyti mūsų egzodo išgyvenimus ir įspūdžius karo metu traukiantis iš Lietuvos į Vakarus, gyvenant Vakarų Europoje pokaryje, emigruojant ir galiausiai įsikuriant JAV. Tikėjome, kad šie gyvų liudininkų pasakojimai, nors ir perėję per tą laiką išgyvenusio žmogaus atminties filtrą, papildys ano laikotarpio istoriją.

– Kaip buvo pasirinkti pašnekovai?

– Pasirinkdami pašnekovus, norėjome, kad jie atstovautų mūsų visuomenės skerspjūviui. Norėjome pasikalbėti ne vien su mūsų elitu, bet ir su eiliniaisiais, įvairaus išsilavinimo ir profesijų asmenimis. Bandėme surinkti prisiminimus iš žmonių, gyvenančių ne vien Čikagoje, bet ir kitose JAV vietovėse.

– Kas kalbino pašnekovus?

– Čikagos apylinkėse pašnekovus kalbino Laima Petrauskaitė-VanderStoep (25 pokalbiai), Danguolė Kviklytė (3 pokalbiai). Po vieną pokalbį užrašė dr. Jurgis Anysas, Audronė Tamulienė ir Laima Krivickienė. Anysas dalį pašnekovų taip pat nufotografavo. Elvyra Vodopalienė pati pasisūlė ir užrašė 9 išsamius pokalbius Floridos valstijoje. Kitus pokalbius vedė Vytas Alksninis (4 pokalbiai) ir Gražina Blekaitienė (1 pokalbį) – Connecticut valstijoje, Jurgis Vėblaitis (5) – New Jersey/New York valstijose, Liuda Avižonienė (9) – California. Vėliau prisidėjo Julija Dantienė (4) ir Jane Cox (2) iš Philadelphia. Zigmąs Grybinas atsiuntė jo nufilmuotus pokalbius su 4 gyventojais iš East St. Louis, Illinois.

– Koks šių visų pastangų derlius?

– Projekto metu į magnetofono kasetes buvo įrašyti 65 pokalbiai. Keliuose pokalbiuose dalyvavo ir pašnekovo žmona arba vyras. Nufilmuoti pokalbiai su keturiais asmenimis. Ranka užrašyti du telefoniniai pokalbiai. Pašnekėsių trukmė buvo įvairi – nuo 23 minučių iki daugiau nei penkių valandų.

– Kaip buvo parengiami pokalbių pašnekovai?

– Jie iš anksto būdavo informuoti, kad įrašai bus perduoti į archyvus ir kad ši medžiaga bus naudojama moksliniams tikslams. Su keliomis išimtimis pašnekovai arba jų palikuonys taip pat buvo paprašyti pasirašyti sutikimo formą. Jei kas prašė, klausimus iš anksto nusiuntėme.

– Tad projekto pabaigoje – daug magnetofono juostelių ir krūva popierių?

– Pokalbiai buvo perrašyti į kompiuterį Word 2003 ir PDF formatais. Didžiausią dalį perrašė Daiva Litvinskaitė. Prie šio darbo taip pat prisidėjo Laima Krivickienė, Birutė Lintakienė, Marytė Paškevičienė, Henrieta Vepštienė ir Aurelija Tamošiūnaitė. Patys pokalbiai Giedriaus Šulniaus buvo įrašyti į DVD diską.

Tuo viskas dar nesibaigė. Dalia Stakytė-Anysienė, talkinant Jurgiui Anysui, atliko milžinišką perrašytų pokalbių patikslinimo ir papildymo darbą. Įrašai magnetofono kasetėse nėra techniškai toboli. Ne visai toboli gali būti ir perrašyti pokalbiai. Tačiau stengtasi, kad jie būtų kuo tikslesni. Perrašinėjant pokalbius, norėta išlaikyti pokalbio tikslumą ir natūralią pokalbio tėkmę. Kalbos stengtasi netaisyti. Bandyta palikti tarmines kalbančiojo kalbos ypatybes. Apipavidalinant projekto metu surinktą medžiagą, konsultavo dr. Dalia Cidzikaitė.

– Ar yra rašytų prisiminimų bei dienoraščių?

– Taip, gavome įvairaus ilgumo ir žanro užrašų – prisiminimų ir dienoraščių. Turime penkis karo ir pokario metų rašytus dienoraščius ir tryliką vėliau rašytų prisiminimų. Kur buvo įmanoma, šie prisiminimai arba dienoraščiai buvo nuskečiuoti. Kitais atvejais buvo sudaryta prisiminimų santrauka. Pokalbiai, perrašyti pokalbiai ir perrašyta atsiųsta medžiaga įrašyti į vieną DVD.

– Ar yra kokių duomenų apie pašnekovus?

– Kiekvienam kalbintam asmeniui sudaryta anketa, į ją įeina pagrindiniai biografiniai duomenys apie pašnekovą – gimimo data, vieta, išsilavinimas, profesinė patirtis. Taip pat pažymėta pokalbio data, kas pokalbį vedė, kas perrašė, pokalbio trukmė ir t.t. Yra pateikiamas papildomos medžiagos apie pašnekovą sąrašas, pvz., nuotraukos, laikraščių iškarpos, nekrologai ir kt. Kai kuriais atvejais prie pašnekovo pridėti pašnekovo parašyti priedai.

– Kur šių istorinių detalių kupinas aruodas ras prieglobstį?

– Originali medžiaga bus atiduota Pasaulio lietuvių archyviui, prie Lituanistikos tyrimo ir studijų centro, kuris įsikūręs Jaunimo centre, Čikagoje. Tik į DVD įrašyta medžiaga keliaus į Lietuvą, į Vytauto Didžiojo universiteto Išeivijos studijų centrą ir į archyvus JAV (University of Minnesota Immigration History Research Center) bei kitur pagal susitarimą.

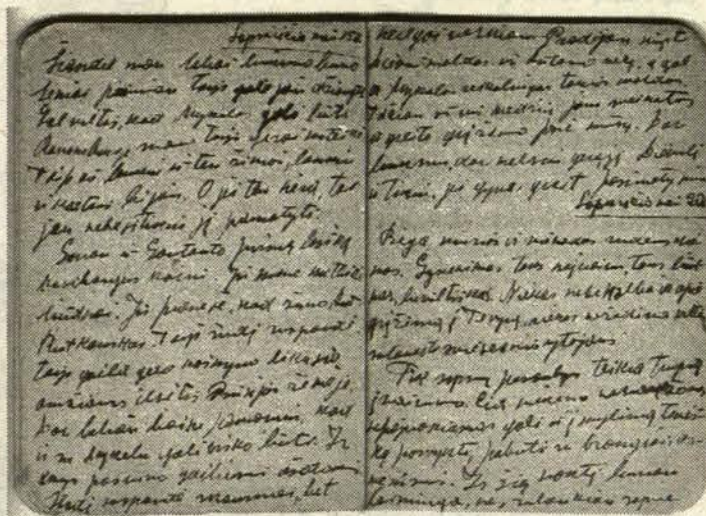
– Iš kur gavote reikalingų lėšų?

– Finansinę paramą gavome iš Lietuvių Fondo ir Illinois Arts Council.

Toliau pateikiame pokalbį su šio įdomaus, unikalaus projekto vadove **Laima Petrauskaite-VanderStoep**.

– Pirmiausia, nuoširdūs sveikinimai Jums ir Jūsų sutelktam kolektyvui už šio projekto atlikimą! Malonėkite „Draugo“ skaitytojams trumpai pristatyti.

– Baigiau Manhattanville kolegiją JAV rytuose. Studijavau psichologiją University of Chicago. Dirbau įvairius darbus vaikų psichologijos srityje,

Rozės Kriaučiūnienės dienoraščio faksimilė.

bet ilgiausiai dirbau Michael Reese Medical Center neįgalių vaikų klinikoje. Mano pareigos buvo vaikų su sunkiomis problemomis, daugiausia autizmu, egzaminavimas ir terapija bei darbas su jų tėvais. Daug metų šioje srityje jau nedirbu. Domėjimasis senais namais ir senienom virto antrąja mano karjera. Mano specialybė yra šviestuvų restauravimas. Juos pardavinėjau trijose Čikagos priemiesčių parduotuvėse.

Lietuviškoje veikloje dalyvauju nuo jaunystės, kada aktyviai skautavau. Daug vėliau buvau JAV LB Socialinių reikalų ir Kultūros tarybų narė. Prisiėdau prie „Newberry Lituanica“ vertimo. Dabar dalyvauju Santaros-Šviesos organizacijoje ir esu žurnalo „Lituanus“ tarybos narė. Besiruošdama šiam projektui lankiau Sakytinės istorijos kursą Vermont kolegijoje.

– Žvelgiant atgalios, kas Jus šiame projekte džiugino?

– Džiuginti, paskatinančių akimirkų buvo daug. Pirmą tokią akimirką buvo, kai dr. Kazys ir Mara Almenai pasiūlė projektui įrašyti pokalbių perrašytus tekstus. 1965–1977 metų laikotarpiu Almenai įrašė į juostas 38 pokalbius su lietuviškame kultūriname, moksliniame ir visuomeniniame gyvenime pasižymėjusiais asmenimis. Kita tokia akimirka buvo, kai netikėtai pradėjau gauti iš man tada dar nepažįstamos Elvyros Vodopalienės puikius interviu iš Floridos valstijos. Zigmąs Grybinas savo iniciatyva nufilmavo keletą pokalbių ir perdavė mums. Audronė Tamulienė taip pat savanoriškai įrašė išsamų pokalbį. Vėliau Danguolė Kviklytė irgi pasiūlė daryti pokalbius su keliais įdomiais žmonėmis. Maloni staigmena buvo, kai Giedrius Šulnius pasisiūlė perrašyti pokalbius iš magnetofoninių juostų į DVD. Taip pat buvo smagu gauti atsiųstus dienoraščius ir prisiminimus. Ir Jums už Jūsų mamytės dienoraštį esame dėkingos. Turėjome puikias, kruopščias talkininkes ir talkininkus.

O didžiausias džiaugsmas per visą projektą buvo kartu dirbti ir bendradarbiauti su projekto partnere Dalia Stakytė-Anysiene. Be jos šio projekto nebūtų. Turėjau progos pabendrauti su įvairiais ir savaip įdomiais žmonėmis. Nustebino jų nuoširdumas, atvirumas ir net vaišingumas, nes, tik su keliomis išimtimis, aš jų asmeniškai nepažinojau. Nepagailejo savo laiko (kartais net per kelis mano apsilankymus) nei emocijų, prisimindami tą lemtingą ir sunkų savo gyvenimo laikotarpį ir jo detales. Dabar mes abi su Dalia (kuri, patikrindama perrašytus tekstus, viską dar kartą ir atidžiai perklausė) daug ryškiau matome Antrojo pasaulinio karo ir pokario laikmetį ir kitaip vertiname tą lietuvių išeivijos kartą.

– Turbūt buvo akimirkų, kada viskas atrodė bergždžia, niūru, gal net be prasmės?

– Būklavimų pasitaikė. Porą kartų gedo technika, kuri, žiūrint iš šiandieninės perspektyvos, deja, buvo primityvi. Kartais dalis pokalbio neįsirašydavo ir tą dalį reikėdavo pakartoti. Vėliau,

perklaudydama pokalbį, pastebėdavau, kad reikėjo atitinkamai įdomioje vietoje paprašyti išsamesnio papildymo. Kartais per smulkmeniškai klausinėčiau. Pagalvodavau, kad kitomis sąlygomis projektą buvo galima kitaip organizuoti. Žinoma, pats perrašymas irgi buvo didelis galvosūkis.

Turbūt didžiausia problema buvo rasti ir paruošti žmones, kurie vestų pokalbius kitose vietovėse, nors buvo rašyti straipsniai spaudoje, siųsti laiškeliai ir skambinti telefonu LB apylinkėms. Gerai, kad turėjau draugų ir pažįstamų kitose vietose. Aišku, ne visi tie mūsų 65 pokalbiai vienodai įdomūs. Gaila prarastų progų. Kartais pagalvoju, kad reiktų su tuo ar kitu žmogumi pasikalbėti, bet Dalia vis sako, kad jau užtenka ir kad turime pagaliau baigti!

– O kaip su iššūkiu? Ar jų nepritrūko?

– Pinigų visuomet trūksta. Tai ypač pajutom, kai reikėjo pradėti perrašinėjimo darbus. Žinojome, kad su Lietuvos Fondo (pirmą kartą) paskirtais pinigais viso darbo tikrai neatliksime, todėl ieškojome asmenų, kurie pusdykiai dirbtų tą labai sunkų darbą. Darbas ėjo labai lėtai. Mus išgelbėjo Daiva Litvinskaitė, dabar Pasaulio Lietuvių Bendruomenės UIC Lituanistinės katedros doktorantė. Ji apsiėmė dirbti nesitikėdama užmokesčio. Buvo malonu, kai Marija Remienė, buvusi JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė, gavo daugiau paramos iš Lietuvos Fondo. Mes tada galėjome studentei nors truputį mokėti, pridurti prie stipendijos. Vėliau prie to darbo prisidėjo ir kita studentė – Aurelija Tamošiūnaitė. Galėjome mokėti tik už perrašymą. Visi kiti dirbo tik už „ačiū“!

– Ar dar turite kokių pastabų ar minčių?

– Noriu tik pridurti, kad dar yra likę daug gyvųjų liudininkų, ypač tų, kurie tuo metu buvo gimnazistai ar studentai. Jų prisiminimus dar gali kas nors užrašyti arba, dar geriau, nufilmuoti. Mielai pasidalinsime savo patirtimi. Baigdama noriu savo ir Dalios vardu padėkoti visiems, kurie prisidėjo prie mūsų projekto: mūsų pašnekovams, prisiminimus, dienoraščius ir vaizdajuostes atsiuntusiems, mūsų talkininkams ir talkininkams, taip pat mūsų vyrams už jų kantrybę, patarimus ir visokeriopą paramą. Ypač Jurgis Anyšas paaugojo daug daug valandų. O Jums dėkojame už dėmesį mūsų projektui.

– Ačiū už suteiktą informaciją ir už iniciatyvą bei ištvėrmę įgyvendinant šį prasmingą JAV sakinės istorijos projektą.

„Draugo“ šeštadieninio priedo „Kultūra“ 2008 metų straipsnių ir autorių rodyklė

Esė

Baltakis, Algimantas: Iš Dienoraščių, 03.15, Nr. 11.
Baltakis, Algimantas: Iš Dienoraščių, 03.22, Nr. 12.
Baltakis, Algimantas: Iš Dienoraščių, 03.29, Nr. 13.
Daujotytė, Viktorija: Sauganti sąmonė. Fragmentai, 07.26, Nr. 30.
Daujotytė, Viktorija: Vaidoto Dauno batai, 05.03, Nr. 18.
Ežerskytė, Kornelija: Idėja, sutelkusi didelius ir mažus, 11.15, Nr. 40.
Gudavičius, Edvardas: Nostalgija Rusijai, 09.20, Nr. 32.
Jankuvienė, Audronė: Valstybė – tai mes, 04.26, Nr. 17.
Jonas Paulius II: Pamokymai gyvenimui, 11.29, Nr. 42.
Mareckaitė, Gražina: Bitutė pilkoji..., 12.06, Nr. 43.
Mikėlinas, Jonas: Ne mūsų reikalas, 04.12, Nr. 15.
Rinkėjas, Toliau – reikia dirbti, 11.01, Nr. 38.
Sakalauskas, Šarūnas: Drąsios Lietuvos įvaizdis, 03.15, Nr. 11.
Sakalauskas, Šarūnas: Šventė, 07.05, Nr. 27.
Simaniškis, Marius: Autoriteto grovimas, 09.06, Nr. 31.
Simaniškis, Marius: Birželis, okupacijos pradžia, 06.14, Nr. 24.
Simaniškis, Marius: Kreivų veidrodžių karalystė, 03.01, Nr. 9.
Simaniškis, Marius: Kultūros saulėlydžio link, 01.19, Nr. 3.
Simaniškis, Marius: Mokytojai ir mokiniai, 05.10, Nr. 19.
Simaniškis, Marius: Nostalgija – kaip liga, 01.12, Nr. 2.
Simaniškis, Marius: Nuo tautiškumo iki nihilizmo, 01.05, Nr. 1.
Simaniškis, Marius: Pagirios po rinkimų, 10.18, Nr. 36.
Simaniškis, Marius: Partizanų dukros, 05.17, Nr. 20.
Simaniškis, Marius: Perkam – parduodam, 02.09, Nr. 6.
Simaniškis, Marius: Receptas mokytojų ligoms gydyti, 02.02, Nr. 5.
Simaniškis, Marius: Tikros ir netikros Velykos, 03.22, Nr. 12.
Simaniškis, Marius: Tolerancija ir „tolerancija“, 10.04, Nr. 34.
Simaniškis, Marius: Žmonės ir asmenybės, 06.28, Nr. 26.
Simokaitė, Unė: Šiluvos fenomenas, 09.13, Nr. 31(b).
Šerelytė, Renata: Advento klausimai, 12.20, Nr. 45.
Šerelytė, Renata: Naujosios valdžios prioritetai, 12.13, Nr. 44.
Šerelytė, Renata: Žodis iš tamsos – iš paslapties, 12.27, Nr. 46.
Tamkevičius, Sigita: Prisikėlimo Lietuva, 03.08, Nr. 10.
Tautkuvienė, Ligija: Tarptautinei vaikų gynimo dienai, 05.31, Nr. 22.
Trimakas, Kęstutis A.: Gyvi esam žodžiais ir vaizdais, 06.21, Nr. 25.
Visvydas, Pranas: Išgirsti, pamatyti, sutikti..., 04.05, Nr. 14.
Zuokienė, Agnė: „kol dar nebuvo mama“, 05.03, Nr. 18.
Žemaitytė, Aldona: Adventas, 11.29, Nr. 42.
Žemaitytė, Aldona: Dialogo su skaitytojais pradžia, 04.05, Nr. 14.
Žemaitytė, Aldona: Nueinančios vasaros aidai, 09.06, Nr. 31.
Žemaitytė, Aldona: Sauganti sąmonė – budinti sąmonė, 07.26, Nr. 30.
Žemaitytė, Aldona: Vasarvidis, 07.19, Nr. 29.

Žemaitytė, Aldona: Vienalaikiai ir vienaminčiai, 01.26, Nr. 4.

Dailė

Balčiūnas, Vytautas: Šventovės skulptūrų galerija Anykščiuose, 04.05, Nr. 14.
Bialopetravičienė, Laima: Seime – 1918–1940 metų Lietuvos tapybos paroda, 02.16, Nr. 7.
Dumšienė, Perpetua: Pasaulio tvėrybos vaizdai. Dailininkės Elvyros Kairiūkštytės apžvalginė paroda, 12.20, Nr. 45.
Dumšienė, Perpetua: Prisilietimas prie archetipinės energijos. Miglės Kosinskaitės tapybos paroda, 11.08, Nr. 39.
Dumšienė, Perpetua: Sakralaus moteriškumo puoselėtoja. Apie galeriją BALTA, 02.02, Nr. 5.
Goštautas, Stasys: Lietuvos tūkstantmetis išsivijęs dailėje, 10.25, Nr. 37.
Goštautas, Stasys: Viktoro Petraičiaus muziejus Union Pier, MI, 07.05, Nr. 27.
Gudjurgienė, Gerda: Po muziejaus skliautais kalbasi dailė, 07.19, Nr. 29.
Kiaušas, Vidmantas: Tapybos paslaptį paviliotas, 10.18, Nr. 36.
Mažrimienė, Vida: Akvarelinė galerijos vasara, 07.19, Nr. 29.
Mažrimienė, Vida: Kultūros versmė Marijampolėje, 12.13, Nr. 44.
Mažrimienė, Vida: Po pasaulio skliautu: Magdalenos Birutės Stankūnienės paroda V. K. Jonyno galerijoje, 09.27, Nr. 33.
Mažrimienė, Vida: Tekstilės skrydis per Atlantą, 07.05, Nr. 27.
Mušinskienė, Julija: Sugrąžinta lėlių kolekcija, 09.06, Nr. 31.
Simaniškis, Marius: Savojo krašto liaudies meno reprezentantė, 01.19, Nr. 3.
Šadzevičienė, Ieva: Kartos: Petronėlė, Pranciškus, Jurgita Gerikiai, 02.23, Nr. 8.
Šadzevičienė, Ieva: Petronėlė Gerikienė – siuvinėta lietuvių liaudies dvasia, 01.26, Nr. 4.
Šadzevičienė, Ieva: Tikėjimas, ekspresija ir mirtis Vidos Krištolaitės kūryboje, 07.12, Nr. 28.
Urbanavičius, Eduardas: Katorginiu darbu, badu ir šalčiu..., 09.27, Nr. 33.
Urbutis, Benas: Stiklo karalijos apžavėta. Sentimentai, 02.09, Nr. 6.
Visvydas, Pranas: Danguolės sapnavaizdžiai, 04.26, Nr. 17.
Visvydas, Pranas: Tarp abstraktų, 06.14, Nr. 24.
Voverienė, Ona: Didinga ir ori tautos istorija. Minint Lietuvos grafiko Antano Rimanto Šakalio 70-ąsias gimimo metines, 03.08, Nr. 10.
Žemaitytė, Aldona: „Lietuvos laikas“: pusiaukelė, 06.28, Nr. 26.
Žemaitytė, Aldona: Eduardo Urbanavičiaus odisėjos, 09.20, Nr. 32.
Žemaitytė, Aldona: Kazio Morkūno vitražų prasmė ir spindesys, 03.01, Nr. 9.
Žemaitytė, Aldona: Stiklo karalijos apžavėta. Keletas įspūdžių a. a. stiklininkei Gražinai Didžiūnaitytei atminti, 11.15, Nr. 40.
Žemaitytė, Aldona: Žvilgsnio skvarba ir galia. Laisvė ir drąsa Sofijos Veiverytės paveiksluose, 04.19, Nr. 16.
Žemaitytė, Aldona: Žvilgsnio skvarba ir galia. Laisvė ir drąsa Sofijos Veiverytės paveiksluose, 04.26, Nr. 17.

Fotografija:
Černiauskai, Algimantas ir Mindaugas: Ne vienkiemio gados, arba svetima žemė, 11.22, Nr. 41.
Goštautas, Stasys: Domine, ad mihi formas, arba Algimanto Kezio pasaulis, 11.01, Nr. 38.
Indreika, Gediminas: Charles Pansirna –

fotografas, įsirašęs į istoriją, 01.26, Nr. 4.
Urbutis, Benas: Šviesa ir šešėliai Alfonso Budvyčio kūryboje, 01.05, Nr. 1.
Žemaitytė, Aldona: Atlaidai Daujėnuose, Vido Dulkės nuotraukos, 05.10, Nr. 19.

Pokalbiai:

Apie prarastą sovietmečio lietuvių kartą. Liną Žilionytę kalbina Aurelija Tamošiūnaitė, 09.27, Nr. 33.
Apie vidinę okupaciją žmoguje ir teatre. Į teatro istoriko Aleksandro Guobio klausimus atsako teatro ir kino režisierius Vytautas V. Landsbergis, 09.27, Nr. 33.
Cidzikaitė, Dalia: Kad pasaulis būtų gražesnis. Iš pokalbių su grafike Danguole Kuoliene, 04.26, Nr. 17.
Dainius Numgaudis: simpoziumas – vieta diskusijoms ir siūlymams. Kalbina Aldona Žemaitytė, 11.22, Nr. 41.
Esame: atskirai ir kartu. Ann Charles pokalbis su vargonininke Jūrate Landsbergyte, 02.23, Nr. 8.
Esame: atskirai ir kartu. Ann Charles pokalbis su vargonininke Jūrate Landsbergyte, 03.01, Nr. 9.
Gudjurgienė, Gerda: Laikas gydo, bet ne visas žaizdas. Pokalbis su Jonu Kazimieru Burduliu, 11.15, Nr. 40.
Gyvenimas šokiui ir šokyje. Laima Apanavičienė kalbina Nijolę Jasėnaitę-Pupienę, 01.05, Nr. 1.
Kai atsiveria kūrybinės erdvės... Vidmanto Kiaušo ir Vytauto Čepiauskio pokalbis, 12.06, Nr. 43.
Kintantis vitražų stebuklas, pokalbis: vitražininką Antaną Garbauską kalbina Elona Gubavičiūtė, 01.05, Nr. 1.
Kultūros kelias „Kultūros“ priedo veidrodyje. Romualdo Kriaučiūno pokalbis su „Draugo“ „Kultūros“ priedo redaktore Aldona Žemaityte, 11.08, Nr. 39.
Laisvydė Šalčiūtė: vienoje srityje man ankšta. Kalbina Ieva Dilytė, 10.25, Nr. 37.
Litvinskaitė, Daiva: Ką mąsto Amerikos studentai apie lietuvių kalbą?, 06.07, Nr. 23.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Artūras Zuokas, 09.27, Nr. 33.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Kęstutis Skrupskelis, 09.27, Nr. 33.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Viktoras Rudžianskas, 07.12, Nr. 28.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Aldona Rusekaitė, 02.02, Nr. 5.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Birutė Marcinkevičiūtė (Mar), 05.03, Nr. 18.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Eglė Juodvalkė, 06.21, Nr. 25.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Henrikas Algis Čigriejus, 03.29, Nr. 13.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Jadvyga Damušienė, 05.17, Nr. 20.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Kazys Saja, 04.19, Nr. 16.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Lidija Šimkutė-Pocienė, 04.26, Nr. 17.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Marija Bareikaitė-Remienė, 02.16, Nr. 7.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Martynas Marcinkevičius, 02.09, Nr. 6.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Nijolė Jankutė-Užubalienė, 06.28, Nr. 26.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Renata Šerelytė, 02.23, Nr. 8.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Valentinas Sventickas, 03.08, Nr. 10.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Vanda Zaborskaitė, 04.12, Nr. 15.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Vladas Braziūnas, 12.27, Nr. 46.
Mažoji „Kultūros“ anketa. Vytautė Žilinskaitė, 09.06, Nr. 31.
Nuo Donelaičio varnų iki kosminės valandos. Donaldas Kajoko pokalbis su Viktoru Rudžiansku, 07.12, Nr. 28.
Palikimas grįžta į Lietuvą. Ramunės Lapas ir Julijos Mušinskienės pokalbis, 11.08, Nr. 39.

Palikimas grįžta į Lietuvą. Ramunės Lapas ir Julijos Mušinskienės pokalbis, 11.15, Nr. 40.
Pasaulio lietuvių centre – kaip namie. Vytautą Maciūną kalbina Danutė Bindokienė, 11.15, Nr. 40.
Prieš 40 metų net nebuvo sapnuota. Dr. Stasj Bačkaitį kalbina Danutė Bindokienė, 11.01, Nr. 38.
Rūmų istorija – valstybės istorija. Aldonos Žemaitytės pokalbis su Lietuvos dailės muziejaus direktoriumi Romualdu Budriu, 03.01, Nr. 9.
Savi Valdovų rūmai. Aušros Gudavičiūtės ir Indrės Jovaišaitės-Blaževičienės pokalbis, 03.15, Nr. 11.
Simpoziumas – ruošos darbai Lietuvoje. Aušrą Gribauskienę kalbina Aldona Žemaitytė, 11.15, Nr. 40.
Simpoziumas: vizija ir tematika. Dr. V. Narutį kalbina Danutė Bindokienė, 11.08, Nr. 39.
Tamošiūnaitė, Aurelija: Ką šiuo metu veikia buvę PLB Lituanistikos katedros studentai, 06.07, Nr. 23.
Tautkuvienė, Ligija: Šventė – tai stebuklas, 05.03, Nr. 18.
Tautkuvienė, Ligija: Šventė – tai stebuklas. Pokalbis su XIII Lietuvių tautinių šokių šventės vadove Danguole Varniene, 05.10, Nr. 19.
Tegul kalba mano poezija... Liūnė Sutemą kalbina Virginija Paplauskienė, 06.21, Nr. 25.
Trys klausimai 2008 metų Mokslo premijos išsiviams laureatams, 10.11, Nr. 35.
Trys klausimai 2008 metų Mokslo premijos laureatams išsiviams. Į klausimus atsako prof. Bronius Makauskas, 10.25, Nr. 37.
Tylinio Dievo akivaizdoje: ištrauka iš Tatjanos Maceinienės pokalbių su filosofu Antanu Maceina, 01.26, Nr. 4.
Vilnius užsieniečių akimis. Dalios Cidzikaitės ir Laimono Briedžio pokalbis, 10.11, Nr. 35.
Visuomenė turi jausti atsakomybę. Trys klausimai Edmundui Kulikauskui. Kalbėjosi Aušra Gudavičiūtė, 03.15, Nr. 15.

Literatūra:

Apanavičienė, Laima: Pajūralio vieškelio kekeiviai, 07.26, Nr. 30.
Bilaitytė, Vaiva: Lidijos Šimkutės poezija: vartai į tylą, 03.15, Nr. 11.
Budriūnienė, Jolanta: Ištikimas lituanistikai, 06.21, Nr. 25.
Budriūnienė, Jolanta: Pamišti vardai sugrįžta..., 02.02, Nr. 5.
Čekauskaitė, Lina: Po varinio angelo sparnu, 10.18, Nr. 36.
Dumšienė, Perpetua: Išėjis, kai nėra išėjis, 07.05, Nr. 27.
Dundzila, Antanas: „Negryno poeto“ eilės, 12.20, Nr. 45.
Dundzila, Antanas: Apie kun. Saulaičio naujausią knygą, 06.14, Nr. 24.
Gudavičiūtė, Aušra: Broliai Yčai iš Biržų, 04.05, Nr. 14.
Gudavičiūtė, Aušra: Kas telpa tarp juoda ir balta, 04.12, Nr. 15.
Gudjurgienė, Gerda: Balio Sruogos „Dievų miškas“ – ispaniškai, 06.28, Nr. 26.
Kriaučiūnas, Romualdas: Išsiskirianti stiliumi, 04.19, Nr. 16.
Litvinskaitė, Daiva: Postkolonializmo apraiškos Vytauto Martinkaus romane, 06.07, Nr. 23.
Paplauskienė, Virginija: Aloyzo Barono kūryba ekspozicijos veidrodyje, 06.14, Nr. 24.
Petersonienė, Stasė: Savo paliktu žodžiu... poetui Adomui Jasui 100 metų, 01.26, Nr. 4.
Pikūnas, Justinas: Iškilus dvasininko veikla, arba žasiaganio istorijos, 03.15, Nr. 11.
Sluckaitė, Aušra: Sutrukę atminties karoliai, 11.29, Nr. 42.
Šerelytė, Renata: Apokalipsės repeticija, 04.12, Nr. 15.
Šerelytė, Renata: Kalbanti visata ir tylinti žemė, 03.22, Nr. 12.
Šerelytė, Renata: Nesulaulyto įstatymo pasaulis, 03.29, Nr. 13.
Šerelytė, Renata: Sužeistų sielų našta, 11.15, Nr. 42.

2008 metų straipsnių ir autorių rodyklė

Atkelta iš 7 psl.

Nr. 40.
Švabaitė-Gylienė, Julija: Jonas Šalna. Dulkių debesys Dievo saujoj, 02.09, Nr. 6.
Trimakas, Kęstutis A.: Išminties kelias didžiojo ario kūriniuose, 11.29, Nr. 42.
Trimakas, Kęstutis A.: Kristus alegorinėse pasakose, 12.13, Nr. 44.
Trimakas, Kęstutis A.: Trilogija apie Dievo nužudymą, 01.19, Nr. 3.
Trimakas, Kęstutis A.: Visatos erdvei prasiplėtus, 12.06, Nr. 43.
Urbutis, Benas: Kasdienybės metraštinių ir originalių rašytojų pagerbiant, 01.19, Nr. 3.
Vėlavienė, Silvija: Iš saujos derliaus – visas aruodas. Rašytojo Kazimiero Barėno šimtmečiui, 01.12, Nr. 2.
Visockas, Vytautas: Svetimas tarp savų, 09.20, Nr. 32.
Visvydas, Pranas: Instinktų galiai skirta poezija, 03.29, Nr. 13.
Visvydas, Pranas: Neišvengiamo cinizmo dailidė, 04.19, Nr. 16.
Visvydas, Pranas: Persmelkta šiuolaikinio temperamento, 01.26, Nr. 4.
Volertas, Vytautas: Komisarai visur buvo reikalingi. Apie Vito Aėškos prisiminimus ir apmąstymus, 01.05, Nr. 1.
Volertas, Vytautas: Pasakotojas apie pasakorių, 09.27, Nr. 33.
Volertas, Vytautas: Rašytojai Peleckio-Kaktavičiaus vaizduose, 02.09, Nr. 6.
Voverienė, Ona: Vienintelė mūsų Tėvynė, 09.13, Nr. 31(b).
Ž. A.: Konstancija Stoškienė: eilėraščiai iš juodojo lagaminėlio, 12.13, Nr. 44.

Istorija:

Abromavičius, Stanislovas: Du Aleksandro Zapkaus gyvenimai, 01.05, Nr. 1.
Abromavičius, Stanislovas: Du Aleksandro Zapkaus gyvenimai, 01.12, Nr. 2.
Bučinskis, Ilona: Iš praeities į ateitį. Konferencija, skirta atštininkų vadams prisiminti, 07.05, Nr. 27.
Būčys, Žygmantas: Ar tikrai Vytauto Didžiojo sarkofagas dingęs?, 05.10, Nr. 19.
Galkus, Juozas: Šiuolaikinės Lietuvos herbai – istorija ir dabartis, 12.20, Nr. 45.
Galkus, Juozas: Vyčio modifikacijos dailininkų vizijoje, 12.13, Nr. 44.
Jaunutis, Vidas: Lietuvos kariuomenės ažuolynas Pabaisko mūšio vietoje, 05.10, Nr. 19.
Jurėnienė, Virginija: Vasario 16-oji ir Lietuvos moterys, 02.16, Nr. 7.
Kaltenis, Vytautas: Lietuvos keliai nuo Nemuno vandenų, 01.19, Nr. 3.
Kriaučiūnas, Romualdas: Išeivijos ateitininkų „dienoraštis“, 07.26, Nr. 30.
Kriaučiūnas, Romualdas: JAV lietuvių sakinė istorija, 12.27, Nr. 46.
Kriaučiūnas, Romualdas: Partizanų jamžinimas, 10.18, Nr. 36.
Laisvės byla (I). Prezidentas F. D. Roosevelt'as: „Lietuva vėl bus laisva“, 05.24, Nr. 21.
Laisvės byla (II). Prezidentas F. D. Roosevelt: „Lietuvos nepriklausomybė neprarasta, bet tik laikinai atidėta į šalį“, 05.31, Nr. 22.
Rimša, Edmundas: Gediminių stulpai ir Lietuvos atgimimas, 03.29, Nr. 13.
Rutkauskienė, Violeta: Apie Vytauto Didžiojo sarkofagą, informacinę erdvę ir ... pačius namus, 10.18, Nr. 36.
Rutkauskienė, Violeta: Apie Vytauto Didžiojo sarkofagą, informacinę erdvę ir ... pačius namus (2), 10.25, Nr. 37.
Šimkutė-Pocienė, Lidija: Prisiminus Sąjūdžio metą, 10.18, Nr. 36.
Šimkutė-Pocienė, Lidija: Prisiminus Sąjūdžio metą (2), 10.25, Nr. 37.
Tautkuvienė, Ligija: Vienuolyno paslaptis, 05.24, Nr. 21.
Urbutis, Benas: Lietuvos heraldika ir valstybingumas, 03.29, Nr. 13.
Valunta, Vytautas: Atgimimas Plokščiuose, 11.29, Nr. 42.
Visockas, Vytautas: Mūsų šaknys – Perloje, 12.06, Nr. 43.

Proza:

Alekna, Viktoras: ištrauka iš biografines apysakos „Salomėja“, 11.15, Nr. 40.
Bulika, Bronius: „Aš esu Dievo karalystės žemė“, 10.04, Nr. 34.
Gutauskas, Leonardas: Atvirukas, du elniai ir Betliejaus žvaigždė, 12.20, Nr. 45.
Juknaitė, Vanda: Iš knygos „tariamas iš tamsos“, Rapolas, 01.12, Nr. 2.
Kazragytė, Džoloresa: Dvi novelės: Mano bažnyčia, O buvo taip, 06.28, Nr. 26.
Ketarakis, Robertas: Svečias, 05.10, Nr. 19.
Mikėlinas, Jonas: Dvi novelės: Naktinis pokalbis, arba liūdna koja; Jedem na seine, 04.12, Nr. 15.
Mikulėnaitė, Ema: Sielvartas; Džiaugsmas, 04.19, Nr. 16.
Papievė, Valdas: Miestai – kaip žmonės, 02.09, Nr. 6.

Saja, Kazys: Septyni broliai miegantys, 02.23, Nr. 8.
Sluckaitė-Jurašienė, Aušra Marija: Lelijos, 11.01, Nr. 38.
Šerelytė, Renata: Vėjo vėduoklė, 02.23, Nr. 8.
Žilinskaitė, Vytautė: Apie tuos, kurie prašė neverkti, 11.22, Nr. 41.
Žilinskaitė, Vytautė: Programa su lenta, 07.12, Nr. 28.
Žilinskaitė, Vytautė: Žalias su raudonais taškėliais, 10.04, Nr. 34.

Poezija:

Andriekus, Leonardas: 12.20, Nr. 45.
Brazdžionis, Bernardas: 03.22, Nr. 12.
Braziūnas, Vladas: 05.17, Nr. 20; 12.27, Nr. 46.
Čeikytė, Juzefa: 05.03, Nr. 18.
Čigriejus, Henrikas Algis: 03.15, Nr. 11.
Danyš, Robertas: 05.17, Nr. 20.
Daunys, Vaidotas: 05.03, Nr. 18.
Degutytė, Janina: 10.25, Nr. 37.
Jankutė, Nijolė: 09.20, Nr. 32.
Jonas, Stasys: 05.17, Nr. 20.
Kalanavičius, Antanas: 03.08, Nr. 10.
Karčiūkas, Mykolas: 02.16, Nr. 7.
Keleras, Julius: 05.17, Nr. 20.
Ketarakis, Robertas: 05.10, Nr. 19.
Landsbergis, Vytautas: 12.27, Nr. 46.
Liūnė Sutama: 06.21, Nr. 25.
Marcinkevičius, Justinas: 05.24, Nr. 21; 05.31, Nr. 22.
Marcinkevičiūtė (Mar), Birutė: 04.12, Nr. 15.
Martinaitis, Marcelijus: 05.03, Nr. 18.
Mažeikaitė, Zita: 03.29, Nr. 13.
Milašis, Oskaras: 11.08, Nr. 39.
Paulauskaitė, Danutė: 07.05, Nr. 27.
Pečiūraitė, Austė: 07.19, Nr. 29.
Perednytė, Eglė: 04.05, Nr. 14; 10.04, Nr. 34.
Puišytė, Aldona: 03.22, Nr. 12.
Pūkelevičiūtė, Birutė: 09.27, Nr. 33.
Radauskas, Henrikas: 05.31, Nr. 22.
Skučaitė, Ramutė: 10.11, Nr. 35; 10.18, Nr. 36.
Stankus-Saulaitė, Marytė: 07.19, Nr. 29.
Stošienė, Konstancija: 12.13, Nr. 44.
Strielkūnas, Jonas: 10.18, Nr. 36.
Sužiedėlis, Estera: 07.19, Nr. 29.
Šimkutė, Lidija: 02.02, Nr. 5.
Švabaitė-Gylienė, Julija: 04.05, Nr. 14; 11.15, Nr. 40.
Trimakas, Kęstutis A.: 06.21, Nr. 25.
Vaičiūnaitė, Judita: 04.19, Nr. 16; 11.29, Nr. 42.
Venclova, Tomas: 05.17, Nr. 20.
Zdanys, Jonas: 07.19, Nr. 29.
Zelčiūtė, Dovilė: 05.17, Nr. 20.

Religija:

Atėjo laikas tyrinėti „rinkos teologiją“. Parengė Nerijus Šmerauskas, 03.22, Nr. 12.
Balčiūnas, Vytautas: Stasys Yla: kūrėjas ir žmogus, 01.26, Nr. 4.
Bulika, Bronius: Aš esu Dievo karalystės žemė, 10.11, Nr. 35.
Jonas Paulius II (pamokymai gyvenimui), 07.19, Nr. 29.
Trimakas, Kęstutis A.: Dievas yra Pilnatis. Jam atviras žmogus Jo Pilnatim pripildomas..., 07.12, Nr. 28.
Trimakas, Kęstutis: Marija Šiluvoje ir pasaulyje, 09.06, Nr. 31.
Trimakas, Kęstutis: Marija Šiluvoje ir pasaulyje, 09.13, Nr. 31(b).
Trimakas, Kęstutis: Marija Šiluvoje ir pasaulyje, 09.20, Nr. 32.
Trimakas, Kęstutis: Marija Šiluvoje ir pasaulyje, 09.27, Nr. 33.
Uždavinys, Vincetas: Gyvenimo teologas. Stasio Ylos studija „Šiluva žemaičių istorijoje“, 01.12, Nr. 2.

Muzika:

Abromavičius, Stanislovas: Bažnytiniai chorai, 04.05, Nr. 14.
Abromavičius, Stanislovas: Lietuvos vargonininkai, 03.22, Nr. 12.
Gudavičiūtė, Aušra: „Džiugaukite!“ – ragina mus Cleveland lietuviai. 2007 metų „Aukso paukščių“ įteikimas chorams ir vokaliniam ansambliams, 03.22, Nr. 12.
Juodpusis, Vaclovas: Čikagos lietuvių opera, 09.13, Nr. 31(b).
Kriaučiūnas, Romualdas: Partizanų dainos dainuojamosios poezijos žanre, 01.12, Nr. 2.
Mareckaitė, Gražina: Kitaip – dar nereikia geriau, 01.12, Nr. 2.
Melnikas, Leonidas: Sava muzika svetur. Apie Ramunės Kryžauskienės knygą „Lietuvių išeivių fortepijoninė kultūra“, 10.04, Nr. 34.
Palionytė, Dana: Muzikologų šventės atskambiai, 03.15, Nr. 11.
Vodopaliene, Elvyra: Pagerbti Laisvės kovotojai, 03.08, Nr. 10.

Teatras:

Cidzikaitė, Dalia: Stebuklas, kurio vardas Teatras. XII Teatro festivalis išeivijoje, Čikaga, 2008 m. spalio 10–12 d., 11.01, Nr. 38.
Kaktavičius-Peleckis, Leonas: Vaikai iš Venclauskių namų, 01.19, Nr. 3.
Mareckaitė, Gražina: Petras Vaičiūnas ir mes, 03.08, Nr. 10.
Tautkuvienė, Ligija: Lietuvis režisuoja Amerikoje, 05.31, Nr. 22.

Timukienė, Loreta: Piršlybos lietuviškai, arba kam reikia arklio, 04.19, Nr. 16.
Visvydas, Pranas: Nepagailėta vaidybinės energijos, 10.11, Nr. 35.
Visvydas, Pranas: Šiupinys iš vaidinimų, šokių ir juokų. Apdovanojimų vakaras „Aukštinis vinis 2008“, 06.21, Nr. 25.

Asmenybės:

Bagdonavičius, Vacys: Vydūnizmo fenomenas, 03.22, Nr. 12.
Balčiūnas, Vytautas: Anykščiai, Anno Domini 1858: kultūros miesto gimimas, 09.13, Nr. 31(b).
Balčiūnas, Vytautas: Gyvenimas – kaip diena, 11.08, Nr. 39.
Balčiūnas, Vytautas: Ir rojus paukštis, ir išminties balsas. Antano Baranausko portretas Stasio Ylos kultūros istorijos studijose, 07.12, Nr. 28.
Dumšienė, Perpetua: Kaip Justinas Pilyponis gavo pirmą honorarą, 02.23, Nr. 8.
Dumšienė, Perpetua: Nedzingė tampa žinoma... Europoje, 03.08, Nr. 10.
Dundzila, Antanas: Bronius Kviklys mūsų atmintyje, 01.19, Nr. 3.
Gamziukas, Algirdas: Devintą dešimtį įpusėjęs... jaunuolis, 03.29, Nr. 13.
Gentvilas, Stasys: Brandus gyvenimo ruduo. Monsinoras Jonas Kučingis švenčia savo 100 metų jubiliejų, 12.13, Nr. 44.
Goštautas, Stasys: Kaip spauda pagavo mane visam gyvenimui, 12.13, Nr. 44.
Goštautas, Stasys: Mums nepažįstama Goštautas, Stasys: Mums nepažįstama Mariana Veriovkina, 09.06, Nr. 31.
Mariana Veriovkina (2), 09.13, Nr. 31(b).
Gudjurgienė, Gerda: Visi vaikai gimė iš meilės, 05.03, Nr. 18.
In memoriam. Kontryna Grigaitytė-Griaudienė, 09.06, Nr. 31.
Jokubavičienė, Kristina: Atradęs Praną Domšaitį, 06.28, Nr. 26.
Kačerauskienė, Aldona: Didis mokslininkas ir šviesos sielos žmogus, 05.17, Nr. 20.
Kaltenis, Vytautas: „Ant tėvelio dvaro...“ Apie Vydūno ir Adomo Brako laikų dainininkę Alviną Endzinaite-Pretkelienę, 04.26, Nr. 17.
Kaltenis, Vytautas: Atsipraususi ryto rasa, 04.05, Nr. 14.
Kaltenis, Vytautas: Knyga ant pjedestalo, 09.20, Nr. 32.
Kaunas, Domas: Išeivijos bibliofilas Justinas K. Karazija, 02.02, Nr. 5.
Kaunas, Domas: Išeivijos bibliofilas Justinas K. Karazija, 02.09, Nr. 6.
Kaunas, Domas: Išeivijos bibliofilas Justinas K. Karazija, 02.16, Nr. 7.
Kauneckas, Jonas: Tiesos ieškotojas Antanas Paškus, 03.01, Nr. 9.
Kriaučiūnas, Romualdas: Maceina tarp Odisėjo ir Abraomo įvaizdžių, 05.10, Nr. 19.
Laiškai iš gestapo kalėjimo. Adolfui Damušui – 100. Parengė Aldona Žemaitytė-Petruskienė, 06.14, Nr. 24.
Mareckaitė, Gražina: Šokanti poezija, 05.03, Nr. 18.
Meškauskas, Juozas: Brandi ir šakota asmenybė. Kun. Vytauto Bagdanavičiaus 100-metis, 12.20, Nr. 45.
Palionytė, Dana: Daugialypė ponios Elenos veikla, 04.12, Nr. 15.
Paplauskienė, Virginija: Prarastosios Lietuvos simbolis, 10.18, Nr. 36.
Rachlevičiūtė, Ramutė: Laiko ir moters drama, 10.11, Nr. 35.
Ruseckaitė, Aldona: Įsižiūrėjus į laiką ir save, 04.12, Nr. 15.
Šabasevičius, Helmutas: Baletu metraštinių jubiliejus, 07.05, Nr. 27.
Sriogytė-Vaitkienė, Birutė: Apie lietuvių, pasižventusį jūrai, 11.01, Nr. 38.
Tamoševičienė, Stefa: Margas Liudo pasaulis, 05.31, Nr. 22.
Tamoševičienė, Stefa: Tarp smėlio ir dangaus, 05.24, Nr. 21.
Urbutis, Benas: Du amžininkai, 11.22, Nr. 41.
Urbutis, Benas: Jonas Oehmanas: esu Baltijos žmogus, 06.21, Nr. 25.
Urbutis, Benas: Partizanai iš Kasčiūnų Juozas Jakavonis-Tigras, 05.17, Nr. 20.
Volertas, Vytautas: Iš savo kelio nesitraukęs Anatolijus Kairys, 06.28, Nr. 26.
Žemaitytė, Aldona: Dr. Petras Kisieliū: idealo tarnyboje ir sargyboje, 06.14, Nr. 24.
Žemaitytė, Aldona: Du Modestai – du likimai, 09.13, Nr. 31(b).
Žemaitytė, Aldona: Gyvenimo balansas ritmo ženkle. Dr. Kaziui G. Ambrozaičiui – 90, 04.26, Nr. 17.
Žemaitytė, Aldona: Gyvenimo didvyris (apie Viktorą Alekną), 02.09, Nr. 6.
Žemaitytė, Aldona: Įsimylėjusi muziką, 05.17, Nr. 20.
Žemaitytė, Aldona: Susipažinti ir supažindinti. Dr. Kaziui G. Ambrozaičiui – 90, 05.03, Nr. 18.

Etnologija:

Klimka, Libertas: Šulinių meistrai ir šulinių dvasios, 02.02, Nr. 5.

Mokslas:

Ambrozaitis, Kazys G.: Lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas, 11.22, Nr. 41.
Bačkaitis, Stasys: Dialogas su Lietuva. XIV Lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas – iš 40 metų perspektyvos, 03.01, Nr. 9.

Bačkaitis, Stasys: Dialogas su Lietuva. XIX Lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas – iš 40 metų perspektyvos, 03.08, Nr. 10.
Litvinskaitė, Daiva: Tamošūnaitė, Aurelija: Ką atspindi istorija: 55-asis Santaros-Šviesos suvažiavimas, 10.04, Nr. 34.

Kinas:

Goštautas, Stasys: Dainuojanti baltų revoliucija, 07.19, Nr. 29.
Gudjurgienė, Gerda: Smogikai – tautos naikintojai, 11.29, Nr. 42.
Marcinkevičiūtė, Agnė: Naujas lietuviškas filmas „Kai aš buvau partizanas“ – apie tą patį, bet kitaip. Pasakojia teatro ir kino aktorius Algimantas Masiulis, 04.19, Nr. 16.
Šabasevičienė, Daiva: Laikas, kuriame gyvenome, 06.28, Nr. 26.
Voverienė, Ona: Nauja kryptis lietuvių kinematografėje. Dar kartą pamąstymai apie filmą „Kai aš buvau partizanas“, 05.10, Nr. 19.

Kita:

„Draugo“ 99-ųjų metų jubiliejaus proga romano konkursui atsiųstų veikalų premijavimo aktas, 10.25, Nr. 37.
Balčiūnas, Vytautas: Muziejininkės vizijos. Žvilgsnis į Teresės Mikėliūnaitės Anykščių muziejų plėtros projektus, 12.06, Nr. 43.
Černiauskas, Algimantas: Sovietinė Niobės istorija, 10.11, Nr. 35.
Černiauskas, Algimantas: Vėlinės Margionyse, 10.25, Nr. 37.
Dirmaite, Asta; Ambrasūnienė, Rūta: Gyvybės medis, 07.12, Nr. 28.
Dolinskas, Vydas: Valdovų rūmų paskirtis ir interjerų objektų paieškos, 02.16, Nr. 7.
Dolinskas, Vydas: Valdovų rūmų paskirtis ir interjerų vertybių paieškos, 02.23, Nr. 8.
Dumšienė, Perpetua: Žydičių viržių žemėje. Benedictseno bičiulių klubo kelionė į Daniją, 10.04, Nr. 34.
Goštautas, Stasys: Namai, kuriuose gera būti. Pasaulio lietuvių centrui ir Lietuvos Sąjūdžiui – 20, 11.22, Nr. 41.
Gudjurgienė, Gerda: „Pelkių žiburėlis“ sužibo Vilniuje, 02.16, Nr. 7.
Kaltenis, Vytautas: Tai gi, imk mano ranką. Lietuvininkų bendrijos „Mažoji Lietuva“ XX susijėjas Pjauluose, 07.26, Nr. 30.
Kaunas, Domas: Saulė: Iš kur ateinate, mano darbai?..., 11.08, Nr. 39.
Korskaitė, Ingrida: Skaitau, vadinasi esu, 04.05, Nr. 14.
Kriaučiūnas, Romualdas: Deimantų vėrinys ant metų siūlo, 09.13, Nr. 31(b).
Kriaučiūnas, Romualdas: Deimantų vėrinys ant metų siūlo, 09.20, Nr. 32.
Maldeikis, Petras: „Meilė II“, ištraukos iš knygos „Meilė dvidešimtajame amžiuje“, 05.31, Nr. 22.
Maldeikis, Petras: „Meilė“, ištraukos iš knygos „Meilė dvidešimtajame amžiuje“, 05.24, Nr. 21.
Meškauskas, Juozas: Gydytojas: mokslininkas ir menininkas (pabaiga), 07.26, Nr. 30.
Meškauskas, Juozas: Gydytojas: mokslininkas ir menininkas (tęsinys), 07.19, Nr. 29.
Meškauskas, Juozas: Gydytojas: mokslininkas ir menininkas, 07.12, Nr. 28.
Musteikis, Audrius: Meilės vainikas Birutei Pūkelevičiūtei, 10.04, Nr. 34.
Pasaulio lietuvių Bendruomenės Lituanistikos katedros leidiniai 2003–2008., 06.07, Nr. 23.
Peleckis-Kaktavičius, Leonas: Erdvės, kurios traukia sugrįžti, 12.27, Nr. 46.
Rajekienė, Regina: Dovanos Lietuvos kariuomenei, 11.22, Nr. 41.
Ruseckaitė, Aldona: Tikro žodžio atlidai. Vieno savaitgalio kultūrinis margumynas Maironio namuose, 12.06, Nr. 43.
Simokaitė, Unė: Vilniaus verbos Aušros vartų gatvėje, 03.15, Nr. 11.
Subačius, Giedrius: PLB Lituanistikos katedros šandiena, 06.07, Nr. 23.
Tamošūnaitė, Aurelija: Individualios lietuvių kalbos (laiškų, dienoraščių) duomenų bazė, 06.07, Nr. 23.
Vaičiūnaitė-Buivienė, Joana: Tebežiburiuoja lietuviškas žodis. Baltimorės lietuvių tautinio knygyno šimtmečio jubiliejus, 12.06, Nr. 43.
Vaškelis, Bronius: 1984–1992: Pirmieji aštuoneri PLB Lituanistikos katedros metai, 06.07, Nr. 23.
Vėlavienė, Silvija: Lozoraičių biblioteka – unikalus spaudos lobis, 06.14, Nr. 24.
Visockas, Vytautas: Amžinas rūpestis, 07.05, Nr. 27.
Visockas, Vytautas: Ar išgirs mus jaunoji karta?, 05.17, Nr. 20.
Visockas, Vytautas: Studentai atrodė apgailėtina..., 10.04, Nr. 34.
Visvydas, Pranas: Džiugų liepos šeštosios sekmadienį, 07.26, Nr. 30.
Voverienė, Ona: Lietuvės moters tapatybė, 02.02, Nr. 5.
Zuokienė, Agnė: Visa nugali Meilė, 11.29, Nr. 42.
Žemaitytė, Aldona: Valdovų rūmai – mūsų džiaugsmas ir rūpestis, 02.16, Nr. 7.
Žiūkaitė, Renata: Vilniaus Bernardinai – dvasi- nės traukos centras, 07.26, Nr. 30.

Parengė
Aurelija Tamošūnaitė